

**Pan
Andrzej Szafraniec
Burmistrz
Miasta Orzesze**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miejskim w Orzeszu (zwanym dalej Urzędem) w zakresie pobierania oraz wykorzystania opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w latach 2006 – 2008 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 5 listopada 2008 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Urząd zadań z zakresu regulowania lokalnego rynku napojów alkoholowych, pomimo stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości, natomiast ocenia negatywnie wykorzystanie środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Pozytywnie ocenia się realizację zadań z zakresu regulowania lokalnego rynku napojów alkoholowych i pobierania przewidzianych w przepisach opłat za zezwolenia na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych, pomimo stwierdzonego uchybienia i nieprawidłowości.

- a) NIK pozytywnie ocenia uchwalenie na lata 2006-2008 Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej zwanych Gminnymi Programami) oraz Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii (dalej zwanych Programami Przeciwdziałania Narkomanii), w tym oparcie ich na rzetelnej analizie uwarunkowań i potrzeb lokalnych oraz oszacowanie kosztów realizacji przewidzianych w nich zadań (po 240 000 zł na lata 2006 - 2007 i 239 000 zł na 2008 r.).
- b) Stwierdzono, że Gmina Orzesze², w okresie objętym kontrolą, realizowała zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, np. prowadziła punkt konsultacyjny oraz program „*Dragi stop*”, a podległa Placówka Opiekuńczo Wychowawcza Wsparcia Dziennego w Orzeszu podejmowała działania opiekuńczo-wychowawcze nad dziećmi i młodzieżą z rodzin uzależnionych od alkoholu (m.in. udzielała pomocy w kryzysach rodzinnych i szkolnych oraz w nauce).
- c) W latach 2006-2008 (I półrocze) w Gminie Orzesze wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zawierających powyżej 4,5 % alkoholu, odbywało się zgodnie z zasadami dotyczącymi ich lokalizacji oraz w liczbie nie przekraczającej, określony przez Radę Gminy, limit punktów sprzedaży alkoholu (85 punktów).
- d) Na podstawie analizy 20 losowo wybranych spraw, zakończonych w 2007 r. wydaniem zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych ustalono, że zezwolenia wydawane były po zasięgnięciu opinii odpowiednich organów oraz w oparciu o przedłożoną przez przedsiębiorców dokumentację, określoną w ustawie z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*³ (zwaną dalej ustawą *o wychowaniu w trzeźwości*), bez zbędnej zwłoki, po potwierdzeniu przez Wydział Finansowy dokonanej opłaty za zezwolenie. Jednocześnie stwierdzono, że w siedmiu, spośród 20 analizowanych wniosków o wydanie ww. zezwoleń, brak było,

² Ww. programy w Orzeszu realizowały bezpośrednio Urząd oraz Placówka Opiekuńczo Wychowawcza Wsparcia Dziennego, działająca w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

³ Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.

pomimo wymogu z art. 18 ust. 5 pkt 5 i pkt 6 ww. ustawy, informacji o adresie punktu sprzedaży i adresie punktu składowania napojów alkoholowych.

- e) Stwierdzono, że prawidłowo i zgodnie z przepisami ustawy *o wychowaniu w trzeźwości* naliczane były opłaty w kwocie 43,75 zł za wydanie 14 jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (na okres jednego lub dwóch dni), które odpowiadały $\frac{1}{12}$ rocznej opłaty za poszczególne rodzaje zezwoleń. Podobnie prawidłowo naliczone zostały opłaty (w kwocie 38,36 zł) za zezwolenia na wyprzedaż posiadanych zapasów, których wyliczenia dokonano w oparciu o arkusze spisu z natury przekazywane przez przedsiębiorców.
- f) NIK stwierdza, że powtarzające się nieprawidłowości w przypadku jednego lokalu, polegające na m. in. na zakłócaniu porządku publicznego, otwarciu lokalu poza godzinami i głośnym odtwarzaniu muzyki w godzinach nocnych w okresie od 23 kwietnia do 23 lipca 2006 r. oraz od 11 grudnia 2006 r. do 15 kwietnia 2007 r., potwierdzone informacjami o 11 interwencjach Policji (podjętych na skutek skarg mieszkańców), stanowiły, zgodnie z art. 18 ust. 10 pkt 3⁴ ustawy *o wychowaniu w trzeźwości*, wystarczającą przesłankę do cofnięcia zezwolenia przedsiębiorcy prowadzącemu lokal na sprzedaż alkoholu.
- g) NIK negatywnie ocenia przeprowadzenie przez strażników miejskich wchodzących w skład zespołu kontrolnego, 15 kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń przez przedsiębiorców w 2007 r., bez stosownego upoważnienia organu zezwalającego. Upoważnienia takie wymagane były przepisem art. 18 ust. 8 ustawy *o wychowaniu w trzeźwości*. Jednocześnie NIK zwraca uwagę na fakt, że do przeprowadzenia zaplanowanych w 2008 r. kontroli Burmistrz wydał strażnikom miejskim stosowne upoważnienia.

2. Negatywnie ocenia się sposób wykorzystania środków finansowych, pochodzących z opłat za zezwolenia na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych.

- a) Urząd, w okresie objętym kontrolą, nie wywiązywał się z wynikającego z art. 18² ustawy *o wychowaniu w trzeźwości* obowiązku przeznaczenia dochodów uzyskanych z opłat za wydane zezwolenia wyłącznie na realizację gminnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.

⁴ powtarzającego się co najmniej dwukrotnie w okresie 6 miesięcy, w miejscu sprzedaży lub najbliższej okolicy, zakłócania porządku publicznego w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych przez dany punkt sprzedaży, gdy prowadzący ten punkt nie powiadamia organów powołanych do ochrony porządku publicznego

W latach 2006-2007 Gmina uzyskała z tytułu przedmiotowych opłat dochody w łącznej kwocie 484 930 zł. W tym samym czasie na wydatki związane z realizacją ww. programów przeznaczono 346 674,66 zł. Pozostała kwota 138 255,34 zł (co stanowiło 28,5 % dochodów) wykorzystana została wg Burmistrza, na zmniejszenie deficytu budżetowego Gminy Orzesze. Zdaniem NIK, przyjęty w Urzędzie sposób rozliczania dochodów z tytułu opłat za wydawanie ww. zezwoleń nie gwarantował, że będą one wydatkowane na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, zgodnie z art. 18² ustawy *o wychowaniu w trzeźwości*. Łącznie na zadania wskazane w ustawie *o wychowaniu w trzeźwości* w Gminie Orzesze przeznaczono w latach 2006-2007 mniej niż 75 % środków finansowych pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

- b) Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK szczegółowe badanie wydatków z rozdziałów 85154 i 85153 klasyfikacji budżetowej (wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii), zrealizowanych przez Urząd w 2007 r. w kwocie 168 051,16 zł (w tym 2 400 zł na zwalczanie narkomanii) wykazało, że 156 087,30 zł (tj. 93 %) wydano na realizację zadań, określonych w art. 4¹ ust. 2 ust. 2 ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* oraz w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii*⁵.
- c) Ustalono, że w 2007 r., ze środków uzyskanych z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu, znaczną część w kwocie 108 002,55 zł, tj. 64,3 %, wydatkowano na sfinansowanie wynagrodzeń i innych wydatków na rzecz osób fizycznych, w tym kwotę 11 963,86 zł na wynagrodzenia pełnomocnika ds. rozwiązywania problemów alkoholowych. NIK stwierdza, że pełnomocnik taki powoływany jest do realizacji funkcji przede wszystkim administracyjnych i podlega bezpośrednio Burmistrzowi, w związku z czym jego wynagrodzenie powinno być wypłacane ze środków przeznaczonych na administrację.
- d) Stwierdzono, że ze środków przeznaczonych na finansowanie przeciwdziałania alkoholizmowi kwotę 12 945 zł, tj. 7,7 %, wydatkowano na pozalekcyjne zajęcia sportowe, prowadzone w dziewięciu szkołach podstawowych i czterech ponadpodstawowych Gminy Orzesze, a w zawartych umowach z nauczycielami

⁵ Dz. U. z 2006 r., Nr 142, poz. 1020 ze zm.

(prowadzącymi te zajęcia) nie zaplanowano omówienia zagadnień dotyczących, np. zakazu używania używek, przeklinania, zasady „fair play” oraz określenia liczby dzieci z grup ryzyka, mających uczestniczyć w zajęciach. Zalecenia propagowania takich zasad i norm (w tym podpisywania przez uczestników kontraktów zobowiązujących do ich przestrzegania), w działaniach finansowanych ze środków przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, określone są w opracowywanych i przekazywanych gminom corocznie rekomendacjach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Analiza 104 rachunków za przeprowadzone zajęcia wykazała, że jedynie w sześciu przypadkach do rachunków przedstawionych przez prowadzących zajęcia załączono tematykę, zakres przeprowadzonych zajęć oraz ogólną liczbę dzieci biorących udział w zajęciach. NIK stwierdza, że Gmina finansowała powyższe zadania sportowe, pomimo że nie służyły one faktycznie realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, a stanowiły realizację zadań własnych Gminy, m.in. z zakresu sportu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) ***Przeznaczanie dochodów uzyskanych z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wyłącznie na zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii określone w odpowiednich gminnych programach.***
- 2) ***Zawarcie, w podpisywanych umowach z nauczycielami na prowadzenia sportowych zajęć pozalekcyjnych, wymogów wynikających z rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.***
- 3) ***Przyjmowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zawierających wszystkie informacje wymagane ustawą o wychowaniu w trzeźwości.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania ocen i uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.